

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Wstęp

Author: Aleksandra Gancarz

Citation style: Gancarz Aleksandra. (2016). Wstęp. W: A. Gancarz (red.), "Wielokulturowość - doświadczanie Innego" (S. 13-15). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Wstęp

Każda kultura musi być otwarta na kontakt z inną tradycją, gdyż tylko interakcje międzykulturowe pozwalają na pełne zrozumienie własnego dziedzictwa, swojego miejsca i obowiązku wobec niego, umożliwiając tym samym jego rozwój i doskonalenie.

Jerzy Nikitorowicz¹

W obliczu dynamicznych zmian zachodzących w Europie i na świecie wielokulturowość staje się coraz częstszym przedmiotem refleksji, dyskusji i sporów. Faktem jest, że towarzyszy ona człowiekowi od zarania dziejów. Kontakt z inną kulturą często jest bodźcem do rozwoju, poznawania czegoś nowego, jak również kształtowania własnej tożsamości jednostkowej i zbiorowej, ponieważ to poprzez doświadczanie Innego możemy zobaczyć siebie w lustrze społecznym, a także uświadomić sobie istnienie specyficznych dla naszej grupy cech, które w wyniku enkluracji stały się dla nas oczywiste i niedostrzegalne. Kontakt z innością często bywa też źródłem lęków, uprzedzeń, nieporozumień i konfliktów. Wielokulturowość rozumiana jako współwystępowanie kultur na jednym terytorium lub w jednej przestrzeni (np. wirtualnej, symbolicznej) jest wyzwaniem dla współczesnego świata – świata nierówności, ogromnych różnic ekonomicznych i kulturowych oraz niespotykanych dotąd na taką skalę migracji, powodowanych różnymi czynnikami.

Prezentowany tom wpisuje się w dyskurs nad wielokulturowością jako ideą i zjawiskiem społecznym. Poświęcony jest szeroko rozumianej inności i różnym aspektom doświadczania Innego – tych żyjących z nami, obok nas lub na drugim krańcu świata. Składa się z sześciu części zawierających teksty teoretyczne, badawcze i praktyczne. Autorami opracowań są studenci i doktoranci uniwersytetów w Katowicach, Krakowie, Opolu, Poznaniu, Lublinie i Zaporoziu (Ukraina).

Pierwszą część, „Artykuły i rozprawy”, otwiera tekst ukazujący potrzebę idei wielokulturowości, która skądinąd ma wiele wspólnego z myśleniem utopijnym. Kolejne artykuły wskazują na asymetryczne wzajemne relacje grup i wynikające

1 J. NIKITOROWICZ: *Grupy etniczne w wielokulturowym świecie*. Sopot 2010, s. 366.

z nich zagrożenia, których podstawą jest brak wzajemności w poznawaniu się i brak szacunku dla inności. Unifikacja uniwersytetów, marginalizacja Romów i osób bezdomnych, stereotypizacja homoseksualistów oraz zatracanie własnej tożsamości to problemy poruszane w poszczególnych artykułach.

Autorzy opracowań publikowanych pod tytułem „Komunikaty z badań” przedstawili cechy studentów i studentek na tle stereotypów płci, kulturowe uwarunkowania dziecięcych marzeń i ich rolę w kształtowaniu tożsamości oraz relacje między polskimi i cudzoziemskimi studentami w Poznaniu.

W dziale „Doświadczenia krajowe i zagraniczne” polska rzeczywistość społeczna i edukacyjna została porównana do portugalskiej, czeskiej i ukraińskiej. Ukazano życie codzienne w zróżnicowanej narodowościowo Portugalii widziane oczyma polskiej studentki, system nauczania języka angielskiego w Czechach, a także nauczanie i stosowanie nomenklatury medycznej we współczesnej Ukrainie.

Na czwartą część, „Działalność studencka”, złożyły się dwa artykuły. Pierwszy został poświęcony historii zespołu „FolkUŚ”, wykonującego głównie muzykę z regionu Żywiecczyny. Ta wyjątkowa organizacja – zrzeszająca studentów z dwóch cieszyńskich wydziałów Uniwersytetu Śląskiego, osoby z różnych regionów Polski i różnych państw – jest przykładem kształtowania tożsamości regionalnej, dzielenia się własną kulturą, otwartości na inność i Innych. W drugim przybliżono działania na rzecz osób niepełnosprawnych, inicjowane i wspierane przez studentów pedagogiki w Cieszynie.

„Studenckie relacje ze świata nauki” to część zawierająca relacje z dwóch konferencji oraz recenzję książki *Aksjologiczne konteksty edukacji międzykulturowej*, pod redakcją Tadeusza Lewowickiego, Barbary Chojnickiej-Synaszkó i Łukasza Kwadransa.

W ostatnim dziale, „Materiały pomocnicze dla studentów”, znalazł się scenariusz zajęć z edukacji międzykulturowej, opracowany na podstawie pierwszego rozdziału książki Przemysława Pawła Grzybowskiego *Spotkania z Innymi. Czytanka do edukacji międzykulturowej*. Propozycja ta może być inspiracją dla osób pracujących z dziećmi.

Powstanie tomu *Wielokulturowość – doświadczanie Innego* jest wyrazem zainteresowania studentów i młodych naukowców tematem niezwykle istotnym i aktualnym. Jednocześnie praca ta wpisuje się w tradycje naukowo-badawcze i edukacyjne cieszyńskiego ośrodka naukowego, gdzie w 1990 roku, pod kierunkiem prof. Tadeusza Lewowickiego, rozpoczęto badania szeroko rozumianego pogranicza. Owocem tych wieloletnich działań jest seria wydawnicza „Edukacja Międzykulturowa”, licząca już sześćdziesiąt osiem tomów, i ukazujące się od 2012 roku czasopismo naukowe pod tym samym tytułem. Od stycznia 2004 roku na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji UŚ działa studenckie Koło Naukowe Edukacji Międzykulturowej, którego członkowie podejmują liczne inicjatywy

poszerzające ich wiedzę i umiejętności zdobywane podczas zajęć z zakresu edukacji wielo- i międzykulturowej.

Wydanie tej książki stało się możliwe dzięki niezmiennej przychylności i pomocy władz akademickich Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie. Wszystkim, którzy przyczynili się do powstania publikacji, pragniemy wyrazić uznanie i złożyć podziękowania, a Czytelnikom życzymy inspiracji do własnych refleksji, studiów i badań oraz doświadczania wielokulturowości w jej najbardziej pozytywnym wymiarze.

Aleksandra Gancarz